

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 6/2007 vp

Valtioneuvoston selvitys Euroopan parlamen- tin uudesta paikkajaosta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 14 päivänä syyskuuta 2007 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Euroopan parlamentin uudesta paikkajaosta (E 61/2007 vp) perustuslakivaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- EU-asiantuntija Elina Saarimaa, valtioneuvoston EU-sihteeristö
- landskapsregeringsledamot / maakunnan hallituksen jäsen Britt Lundberg ja vik. enhetschef / vs. yksikön päällikkö Sören Silverström, Ålands landskapsregering / Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- professori Tuomas Ojanen.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Eurooppa-neuvosto tekee uudistussopimuksen mukaan yksimielisesti Euroopan parlamentin aloitteesta ja sen hyväksynnän saatuaan päätöksen, jolla määritellään Euroopan parlamentin kokoonpano. Eurooppa-neuvosto pyysi 21.—22.6.2007 Euroopan parlamenttia esittämään lokakuuhun 2007 mennessä ehdotuksen vuoden 2004 hallitustenvälisessä konferenssissa sovitussa pöytäkirjassa N:o 34 tarkoitetuksi aloitteeksi Euroopan parlamentin tulevasta kokoonpanosta, jotta kysymys Euroopan parlamentin tulevasta kokoonpanosta saataisiin ratkaistua hyvissä ajoin ennen vuoden 2009 vaaleja. Kysymyksessä on siis ennakollinen poliittinen päätös. Euroopan parlamentin asiaa koskeva mietintö on hyväksytty parlamentin perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnassa

2.10.2007. Lopullisesti parlamentin aloite on tarkoitettu hyväksyä täysistunnossa 11.10.2007.

Euroopan parlamentin edustajien määrä on uudistussopimuksen mukaan enintään 750. Kansalaisten edustus on alenevasti suhteellinen siten, että vähimmäismäärä on kuusi jäsentä jäsenvaltiota kohden. Jäsenvaltio voi saada enintään 96 paikkaa. Parlamentin valiokunnan mietintö perustuu näihin lähtökohtiin. Suomesta valittavien Euroopan parlamentin edustajien määrä vaalikauden 2009—2014 alusta lähtien on mietinnön mukaan 13. Tämä paikkamäärä on sama kuin Suomelle Nizzan sopimuksen mukaan kuuluva määrä vaalikaudelle 2009—2014. Kaudella 2004—2009 Suomen paikkamäärä on 14.

Euroopan parlamentin paikkamäärä nousee nykyisestä sopimuksen mukaisesta 736 paikasta 750 paikkaan. Tällä hetkellä Euroopan parla-

mentissa on tosin 785 jäsentä Romanian ja Bulgarian liittyttyä Euroopan unioniin kesken vaalikauden. Uudistussopimukseen sisältyvän paikkamäärän korotuksen vuoksi jäsenvaltioille jaettava lisäpaikkoja on 14. Lisäksi jaossa olevien paikkojen määrä lisääntyy kahdella jäsenmaakohtaisten enimmäis- ja vähimmäismäärien mukautuksen vuoksi. Kaikkiaan lisäpaikkoja on siten 16. Euroopan parlamentin valiokunnan mietinnössä ei ehdoteta yhtäkään näistä lisäpaikoista annettavaksi Suomelle.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston kannan mukaan Suomi pyrkii vaikuttamaan Euroopan parlamenttiin siten, että jaossa olevista lisäpaikoista Suomi saa yhden lisäpaikan kunnioittaen Nizzassa sovittuja periaatteita. Lisäpaikkaa perustellaan Ahvenanmaan maakunnan itsehallinnon erityisasemalla ja alenevan suhteellisuuden periaatteen toteutumisella.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt vuoden 2006 valtiopäivillä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitetta vaalilain muuttamisesta (PeVM 13/2006 vp). Aloitteessa ehdotettiin, että Ahvenanmaan maakunta muodostaisi Euroopan parlamentin vaaleissa oman vaalipiirin, josta parlamenttiin valittaisiin yksi edustaja. Perustuslakivaliokunta piti aloitetta Ahvenanmaan erityisaseman kannalta ymmärrettävänä. Valiokunta kuitenkin totesi ehdotuksen sopivan huonosti suhteellisen vaalitavan vaatimukseen ja yhtäläisen äänioikeuden periaatteeseen. Perustuslakivaliokunta ehdotti tämän vuoksi lakiehdotuksen hylkäämistä otettuaan myös huomioon, että Suomen edustajien määrä vähenee Nizzan sopimuksen perusteella nykyisestä 14 edustajasta 13 edustajaan.

Kokonaisuutena arvioiden kysymys Ahvenanmaan edustuksesta Euroopan parlamentissa oli perustuslakivaliokunnan mielestä viime kädessä poliittista ratkaisua edellyttävä asia. Valiokunta piti tärkeänä, että keskusteluja maakunnan vaikuttamismahdollisuuksista Euroopan parlamentissa jatketaan eurooppalaisella tasolla. Tämän katsottiin olevan perusteltua myös siksi, että Ahvenanmaan maakunnan erityisasema perustuu kansainväliseen oikeuteen ja on Euroopassa ainutlaatuinen.

Valtioneuvoston kanta pyrkimyksestä vaikuttaa Euroopan parlamenttiin yhden lisäpaikan saamiseksi on perustuslakivaliokunnan edellä mainitussa mietinnössä ilmaistun kannan mukainen siltä osin kuin se perustuu Ahvenanmaan maakunnan erityisasemaan. Tavoitteena on saada Suomelle Ahvenanmaan erityisasemaan perustuva lisäpaikka, jolloin Suomella olisi yksi paikka enemmän kuin muilla samankokoisina pidettävillä jäsenvaltioilla. Tällainen ratkaisu olisi omiaan vähentämään niitä ongelmia, jotka suhteellisen vaalitavan vaatimus ja yhtäläisen äänioikeuden periaate asettavat sille, että Ahvenanmaan maakunnasta muodostettaisiin vaalipiiri yhden Euroopan parlamentin edustajan valitsemista varten.

Valtioneuvosto perustelee lisäpaikkatavoitetta myös alenevan suhteellisuuden periaatteella. Tämä on kuitenkin Ahvenanmaan erityisasemaan verrattuna erillinen peruste, joka johdonmukaisesti sovellettuna ulottuu koskemaan myös Suomen kanssa samankokoisina pidettäviä jäsenvaltioita ja puoltaa näidenkin jäsenvaltioiden paikkamäärän nostamista vastaavalla tavalla. Tällöin lisäpaikan mahdollista osoittamista Ahvenanmaan maakunnalle olisi valiokunnan käsityksen mukaan arvioitava samoista lähtökohdista kuin edellä mainitussa valiokunnan mietinnössä (PeVM 13/2006 vp).

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta ilmoittaa,

*että se yhtyy asiassa edellä esitetyin
täsmennyksin valtioneuvoston kantaan.*

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Ville Niinistö /vihr
vpj.	Jacob Söderman /sd	Mikaela Nylander /r
jäs.	Tuomo Hänninen /kesk	Tuula Peltonen /sd
	Ulla Karvo /kok	Veijo Puhjo /vas
	Elsi Katainen /kesk	Tapani Tölli /kesk
	Kimmo Kiljunen /sd	Tuulikki Ukkola /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Ilkka Viljanen /kok
	Elisabeth Naclér /r	Antti Vuolanne /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Petri Helander.